

ŠKOLSKA KNJIŽNICA KAO IZVOR SREĆE I ZNANJA: POSTAVLJANJE STANDARDÂ

The school library as a source of happiness and knowledge: setting standards

Marija Purgar

OŠ „Grigor Vitez“, Osijek
marija.purgar5@gmail.com

Irena Bando

OŠ Jagode Truhelke, Osijek
irena.bando10@gmail.com

BROJ
BIBLIOGRAFSKE
JEDINICE

484

UDK / UDC **027.8:004.057.2**

Stručni rad / Professional paper

Primljeno/ Received: 04.12.2023.

Sažetak

Cilj. Svrha je ovog članka analizirati ulogu školskih knjižnica kao ključnih čimbenika u poticanju radosti učenja i stvaranju temelja za stjecanje znanja kod učenikâ. Osvrtom na nedavno održan državni stručni skup „Školske knjižnice: moje sretno mjesto“, članak ima za cilj predstaviti na koji način postavljanje standarda za rad školskih knjižnica može transformirati te prostore u središta koja, ne samo da pružaju informacije i zbirke, već svojim uslugama potiču radoznalost, razvijaju kritičko razmišljanje i podržavaju emocionalnu dobrobit učenikâ.

Pristup i metodologija. Članak integrira zaključke i preporuke stručnjaka dobivene na stručnom skupu. Posebna pozornost posvećena je novom Standardu za školske knjižnice (NN 61/2023) kao temeljnom formalno-pravnom dokumentu koji osigurava jednakost temeljnih uvjeta rada u svim školskim knjižnicama RH. Metodologija uključuje analizu stručnih izlaganja, preporuka i zaključaka s navedenog skupa, uz naglasak na praktičnim implikacijama i primjeni standarda u oblikovanju politika školskih knjižnica.

Rezultati. Članak naglašava važnost novog Standarda za školske knjižnice kao ključnog alata za unaprjeđenje iskustva učenja putem osiguranja jednakih uvjeta rada u školskim knjižnicama. Integrirane su preporuke stručnjaka knjižničara i pružene smjernice za transformaciju knjižnica u prostore koji potiču razvoj različitih vještina kod učenika. Rezultati ukazuju na praktične korake za implementaciju standarda i poboljšanje kvalitete odgojno-obrazovnih procesa.

Ograničenja. Ograničenja ovog pristupa mogu uključivati specifičnosti vezane uz primjenu Standarda u različitim školskim kontekstima. Također, ograničenja mogu proizaći iz specifičnosti stručnog skupa i generalizacije zaključaka na nacionalnoj razini.

Praktična primjena. Članak pruža praktične implikacije za oblikovanje politika školskih knjižnica. Naglašava važnost implementacije novog Standarda u praksi kako bi se osigurala jednakost uvjeta rada te potaknulo kvalitetno obrazovno okruženje.

Društveni značaj. Analiza društvenog značaja ističe kako dobro postavljen profesionalni standard za školske knjižnice pridonosi kvaliteti odgojno-obrazovnog procesa, pridonosi općoj dobrobiti učenika i stvaranju poticajnog obrazovnog okruženja. Školske knjižnice, prema članku, imaju ključnu ulogu u formiranju pozitivnog društvenog i obrazovnog konteksta.

Originalnost/vrijednost. Originalnost članka nalazi se u integraciji zaključaka stručnog skupa u kontekstu novog Standarda za školske knjižnice. Vrijednost članka ogleda se u pružanju smjernica za unaprjeđenje uloge školskih knjižnica kao središta radosti, učenja i znanja među učenicima, naglašavajući praktične korake za postizanje tih ciljeva.

Ključne riječi: školska knjižnica, standardi, radost učenja, Erasmus projekti

Summary

Purpose. The purpose of this article is to analyze the role of school libraries as crucial factors in fostering joy in learning and laying the groundwork for the development of knowledge among students. Through a review of the recently held national professional conference "School Libraries: My Happy Place," the article aims to explore how establishing standards for the operation of school libraries can transform these spaces into centers that not only provide information and collections but, through their services, encourage curiosity, develop critical thinking, and support the emotional well-being of students.

Approach and Methodology. The article integrates the conclusions and recommendations of experts obtained from the professional conference. Special attention is given to the new Standard for School Libraries (NN 61/2023) as a fundamental legal document ensuring equality of basic working conditions in all school libraries in Croatia. The methodology involves analyzing professional presentations, recommendations, and

conclusions from the conference, with an emphasis on practical implications and the application of standards in shaping school library policies.

Findings. The article emphasizes the importance of the new Standard for School Libraries as a key tool for enhancing the learning experience by ensuring equal working conditions in school libraries. The recommendations of library experts are integrated, providing guidance for transforming libraries into spaces that foster the development of various skills in students. The findings indicate practical steps for the implementation of standards and the improvement of the quality of the educational experience.

Limitations. Limitations of this approach may include specificities related to the application of standards in different school contexts. Additionally, limitations may arise from the specificity of the professional conference and the generalization of conclusions at the national level.

Practical Implications. The article provides practical implications for shaping school library policies. It emphasizes the importance of implementing the new Standard in practice to ensure equality of working conditions and promote a quality educational environment.

Social Significance. The analysis of social significance highlights how a well-established professional standard for school libraries contributes to the quality of the educational process, contributes to the overall well-being of students, and creates a stimulating educational environment. According to the article, school libraries play a crucial role in shaping a positive social and educational context.

Originality/Value. The originality of the article lies in integrating the conclusions of the professional conference into the context of the new Standard for School Libraries. The value of the article is reflected in providing guidance for enhancing the role of school libraries as centers of joy, learning, and knowledge among students, emphasizing practical steps to achieve these goals.

Key words: school library, standards, joy of learning, Erasmus projects

1. Školska knjižnica: moje sretno mjesto

Tema Međunarodnog mjeseca školskih knjižnica 2023. (International School Library Month) bila je *Školska knjižnica: moje sretno mjesto*. Pod istim nazivom, Hrvatska udruga školskih knjižničara održala je 13. samostalni stručni skup 20. i 21. listopada 2023. u Puli, okupivši školske knjižničare Republike Hrvatske i stručnjake koji se bave školskim knjižničarstvom (HUŠK n.d). Stručni skup održava se svake godine u drugom gradu/županiji s ciljem osnaživanja školskoga knjižničarstva i podružnica Udruge u svim dijelovima Republike Hrvatske.

Slika 1. Plakat državnog stručnog skupa *Školska knjižnica – moje sretno mjesto*

U prvom dijelu stručnog skupa održana su plenarna izlaganja u kojima se komentirao novi Standard za školske knjižnice (NN 61/2023), pitanje financiranja nabave knjižnične građe i norme rada školskih knjižničara te dana analiza stanja školskih knjižnica na županijskoj i nacionalnoj razini. Primjeri dobre prakse, suradnje školskih knjižničara i iskustva koja školsku knjižnicu čine sretnim mjestom, gdje kreativnost i mašta dolaze do izražaja te istraživanje o navikama čitanja učenikâ prikazali su knjižničari osnovnih i srednjih škola. Izlaganja su dala uvid u to na koje načine školske knjižnice postaju središta škole, koja ne samo da pružaju izvore informacija, već potiču radoznalost, razvijaju kritičko razmišljanje i podržavaju emocionalnu dobrobit učenika.

Nakon 21. Skupštine Hrvatske udruge školskih knjižničara i kratkog sastanka upravnih odbora podružnica, u svečanom večernjem dijelu programa održana je dodjela

knjižničarskih nagrada za izvrsnost u radu: Nagrada *Višnja Šeta* i Nagrada *Poezija među profesijama*.

2. Knjižnična statistika ili zašto su podatci važni

Stručni skup bio je prilika da se prikaže analiza stanja školskih knjižnica na županijskoj i nacionalnoj razini iz 2022. godine koje prikuplja Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu kao središnja matična knjižnica u Republici Hrvatskoj. Dr. sc. Kristina Romić, viša knjižničarka za školske knjižnice u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, istaknula je koliko je knjižnična statistika neophodna za učinkovito upravljanje knjižnicama, ali i za promoviranje knjižničnih službi različitim zainteresiranim sudionicima: stvarateljima knjižnične politike i financijerima, upravi i djelatnicima knjižnica, stvarnim i mogućim korisnicima, medijima i društvu u cjelini.

Prema Zakonu o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti (NN 17/19, 98/19, 114/22), knjižnična djelatnost obuhvaća vođenje dokumentacije i prikupljanje statističkih podataka o poslovanju, knjižničnoj građi, korisnicima i korištenju usluga knjižnice. NSK ima zakonsku obvezu prikupljati i obrađivati kvantitativne i kvalitativne podatke o poslovanju knjižnica prema šest kriterija: opći podaci o knjižnici, usluge i korištenje, fond (stanje, prinova i otpis), proračun i troškovi, pristup, oprema i osoblje knjižnice te prema njima izračunavati pokazatelje uspješnosti. Knjižnice su obvezne prikupljati statističke podatke o svome poslovanju i unositi ih u *online* Sustav jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica koji se temelji na informacijama i dokumentaciji Međunarodne knjižnične statistike (ISO 2789:2013; HRN ISO 2789:2014). Međunarodna knjižnična statistika definira prikupljanje statističkih podataka i mogućnost usporedbi među knjižnicama, kako na nacionalnoj, tako i na međunarodnoj razini knjižnica iste vrste. Norma ISO 2789 omogućava da knjižnice mogu izračunati i prikazati uložena sredstva (tzv. *input*) u svoje poslovanje, kao što su financijska sredstva, osoblje, fond, prostor i opremu te izlazne proizvode (tzv. *output*) tih usluga poput broja posudbi, posjećenosti, preuzimanja podataka s interneta itd. Pokazatelji uspješnosti knjižnica organizirani su u četiri cjeline koje odražavaju četiri perspektive: korisnika, financija, procesa te učenja i razvoja, a iskazuju se u kvartilima (K) koji dijele statistički niz na četiri podjednake grupe knjižnica; od najviših do najnižih vrijednosti. Analiza je pokazala kakvo je stanje po županijama, koliko je sredstava za nabavu osigurao osnivač,

a koliko Ministarstvo znanosti i obrazovanja u 2022. godini. Izlaganje je potaknulo raspravu o važnosti kvalitetnog vođenja evidencije za poboljšanje statusa školskih knjižnica.

Slika 2. Slajd prezentacije *Analiza stanja školskih knjižnica na županijskoj i nacionalnoj razini*

Liana Diković, voditeljica Matične razvojne službe za školske knjižnice u Istarskoj županiji, usmjerila je pozornost na stanje i perspektive školskih knjižnica u toj regiji. Izlaganje je dodatno osvijestilo razlike između osnovnih i srednjih škola i razlike među pojedinim gradovima, potičući razmišljanje o prilagodbi pristupa prema različitim razinama obrazovanja i krajevima. U odnosu na druge županije, za istarske se školske knjižnice izdvaja najviše sredstava. Namjenska sredstva za nabavu knjižnične građe većim dijelom osigurana su iz državnog proračuna, ali i gradovi osnivači te Istarska županija ispunjavaju svoju zakonsku obvezu sufinanciranja nabave knjižnične građe. U usporedbi sa statističkim podacima prethodnih godina, u 2022. godini zabilježen je blagi rast po svim navedenim kriterijima, a kao jedan od problema istaknut je nedostatak i često neprimjeren knjižnični prostor te zastarjela oprema i fond. Unatoč tome, priljev nove knjižnične građe nije dovoljan jer, primjerice, u osnovnoj školi jedva zadovoljava Standard po pitanju godišnje nabave (0,57 knjige po učeniku i nastavniku/stručnom suradniku), dok u srednjoj školi ne zadovoljava ni minimum Standarda koji iznosi 0,43 knjige po učeniku i nastavniku/stručnom suradniku.

3. Od Standarda do sretnog mjesta

Vanja Jurilj, dugogodišnja školska knjižničarka u zvanju izvrsne savjetnice i potpredsjednica Hrvatske udruge školskih knjižničara, predstavila je promjene u novom Standardu za školske knjižnice (NN 61/2023). Fokusirajući se na odredbe poput proračuna za nabavu knjižnične građe, izazvala je duboku raspravu o implementaciji i izazovima s kojima se knjižničari suočavaju. Od 2019. do 2023. godine, Jurilj kao članica Hrvatskog knjižničkog vijeća, sudjelovala u izradi najnovijeg Standarda za školske knjižnice koji je stupio na snagu 14. lipnja 2023.

Slika 3. Naslovnica prezentacije *Od standarda do sretnog mjesta*

Vizija školskih knjižnica, kao ključnih središta obrazovanja, jasno je izražena u Standardu za školske knjižnice. Ovaj dokument postavlja temeljne formalno-pravne preduvjete za ostvarivanje ključnih zadaća školskih knjižnica, definirajući standarde i resurse koji osiguravaju da sve školske knjižnice imaju podjednake temeljne uvjete za rad. Osiguravanje primjerenog broja knjiga za lektiru i slobodno čitanje za učenike i stručne literature za nastavnike, dostupnost dovoljnog broja časopisa, audiovizualne građe i multimedije, dovoljan broj sjedećih mjesta u čitaonicama, tehničke opreme za korištenje audiovizualne građe, računala za korisnike, kao i knjižničkog računalnog programa te prisutnost stručnog osoblja, osnovni su preduvjeti za ostvarivanje vizije školskih knjižnica prema Standardu za školske knjižnice. To su preduvjeti da bi školske knjižnice mogle nuditi usluge i potporu odgojno-obrazovnom procesu te da bi knjižnica bila sretno mjesto, ali uz profesionalne standarde i okvire, a ne da ovisi o dobroj volji ili sposobnosti

knjižničara. Važno je naglasiti da ako odgoj i obrazovanje služe za dostizanje sreće, tada i školske knjižnice pomažu da sam obrazovni proces bude kvalitetniji i bolji te time pridonose tome da budu sretno mjesto. Standard je definirao strukturu i opseg knjižničkog fonda (dovoljan broj lektinih naslova, novi osuvremenjeni fond, fond za slobodno čitanje je nadogradnja) te prostor školske knjižnice. Povećao se i minimalan broj primjeraka knjiga pa broj jedinica knjižnične građe ne smije biti manji od 12 po učeniku, učitelju, nastavniku, odgojitelju i stručnom suradniku. Knjižna građa treba se dopunjavati svake školske godine sukladno raspoloživim sredstvima u državnom proračunu i proračunu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, a najmanje 0,5 jedinica po učeniku i učitelju, odnosno nastavniku, odgojitelju i stručnom suradniku. Prosječna starost knjižničkog fonda ne smije biti veća od 15 godina, osim posebnih zbirki (zavičajna zbirka i zbirka starih knjiga). Što se tiče smještaja i prostora školske knjižnice, Standard je propisao da knjižnica ne smije biti smještena ispod razine zemlje, u prostoru koji nema izvor dnevne svjetlosti, ni u potkrovlju niti dijeliti prostor s drugim sadržajima koji mogu utjecati na smanjenje opsega knjižnične djelatnosti te svi knjižnični sadržaji (zbirke, prostor za rad i dr.) moraju biti ujedinjeni u funkcionalno cjelovitom prostoru. Pri planiranju smještaja školske knjižnice potrebno je voditi računa o udobnosti i funkcionalnosti prostora, preglednosti s minimumom zadanih pregrada te je potrebno predvidjeti potrebe korisnika i zahtjeve ostvarenja programa rada školske knjižnice za sljedećih 20 godina. Nadalje, Standard je definirao čija je zadaća osigurati sredstava u proračunu za nabavu knjižničkog fonda. Sukladno tome, MZOS i osnivači (gradovi i županije) dužni su osigurati minimalnu nabavu za sve školske knjižnice, što je najmanje pola knjige po učeniku, učitelju, stručnom suradniku godišnje i već od ove godine svaka knjižnica trebala bi imati nabavu uz skladu sa Standardom.

4. Genius Loci ili duh školske knjižnice

Svako mjesto odiše određenom energijom, osjećajem svjetlosti i topline koji prožima svaki prostor. Genius Loci, poznat i kao duh mjesta, u starim vremenima predstavljao je duhovnu cjelinu koja je služila kao poveznica između duhovnog i materijalnog svijeta. Goranka Braim Vlahović, stručna suradnica knjižničarka u zvanju mentorice u Osnovnoj školi Jurja Habelića, Velika Gorica, predsjednica Hrvatske udruge školskih knjižničara, govorila je o tome imaju li mjesta dušu ili je riječ o duhovima mjesta

i jesu li upravo knjižnice unutar škola, škole u određenim mjestima, gradovima, županijama, državama ta središnja duhovna mjesta koja imaju potencijal postati "genius loci" kroz svoju ulogu u oblikovanju duhovnog i intelektualnog okruženja.

Slika 4. Naslovnica prezentacije *Školska knjižnica – moje sretno mjesto*

Podijelila je svoje bogato iskustvo u radu u školskoj knjižnici i suradnji koju ostvaruje s kolegama. Kroz svoje izlaganje, dotaknula se izazova s kojima se knjižničari susreću te na koji način su ona i mnogi kolege pronalazili rješenja za unaprjeđenje školskih knjižnica kao mjesta inspiracije i znanja. Poticanjem suradnje između učitelja, učenika i roditelja, knjižnica postaje mjesto gdje se grade mostovi između različitih dijelova školske zajednice. Otvorenost za suradnju čini knjižnicu središnjim dijelom školskog života stvarajući specifičnu atmosferu koja potiče učenje, rast i razvoj svakog pojedinca unutar školske zajednice, čineći je "genius loci".

Na stručnom skupu Hrvatske udruge školskih knjižničara, predstavljeno je niz primjera dobre prakse iz područja školskog knjižničarstva, istaknutih kao sretnih mjesta obogaćenih inovativnim projektima i istraživanjima. Domaćini skupa, školske knjižničarke iz Istarske županije, predstavili su niz zanimljivih inicijativa.

Projekt "Book patrol", financiran iz sredstava dodijeljenih putem Poziva za financiranje projekata izvannastavnih aktivnosti, predstavile su stručne suradnice knjižničarke Željka Kondić Dabo i Dragica Pršo. Projekt je uključivao postavljanje kućica za knjige te raznovrsne aktivnosti koje su poticale čitanje među učenicima.

Slika 5. Naslovnica prezentacije *Projekt Book patrol*

Članice projektnog tima, Amadea Draguzet i Dragica Pršo, predstavile su rezultate istraživanja čitalačkih navika učenika osnovnih i srednjih škola Istarske županije provedenog u školskoj godini 2022./2023. Cilj istraživanja bio je identificirati čimbenike motivacije i demotivacije učenika u vezi s čitanjem, temama, grafičkim oblikovanjem knjige, stilom pisanja, okolinskim uvjetima, roditeljskim stavovima i poteškoćama s čitanjem, kao interesom za lekturu, druge knjige i dječje časopise.

Došlo se do zaključka da je važno evaluirati kako su školske knjižnice opremljene u skladu sa zahtjevima i ishodima kurikuluma hrvatskog jezika, kao i interesima učenika. U tom procesu, knjižničar ima ključnu ulogu pružanja knjižničnih usluga i zbirki koje odgovaraju na identificirane potrebe.

Osim toga, stručna suradnica knjižničarka u zvanju savjetnice Majda Milevoj Klapčić predstavila je rad Medijske grupe Srednje škole Mate Blažine iz Labina. Ova aktivna medijska grupa pokazala je kako kreativnost, suradnja i novinarske vještine mogu biti usmjerene prema promicanju čitanja i kulture u školskom okruženju.

Slika 6. Slajd prezentacije *Čitateljske navike učenika osnovnih i srednjih škola Istarske županije*

I autorice ovog rada osmislile su zajedničku aktivnost inspirirane ovogodišnjom temom Međunarodnog mjeseca školskih knjižnica te snimile video *Sretan učenik u školskoj knjižnici: prikazi i priče* u kojima učenici iz dvije osječke osnovne škole govore o tome zašto vole čitati i boraviti u knjižnici te zašto je knjižnica mjesto gdje osjećaju mir, slobodu i sreću.

Slika 7. Naslovnica prezentacije *Sretan učenik u školskoj knjižnici: prikazi i priče*

Cilj ove aktivnosti bio je osvijestiti učenike o važnosti knjige, čitanja i školskih knjižnica, naučiti pisati sastav na temu, znati se predstaviti i naučiti koristiti kreativne web aplikacije za izradu videa o čemu će više biti objašnjeno u nastavku ovog rada. Ovi

primjeri dobre prakse iz školskih knjižnica naglašavaju važnost inovacija, suradnje i prilagodljivosti kako bi se školske knjižnice afirmirale kao sretna mjesta poticanja čitanja, istraživanja i stvaralaštva.

5. Knjižničarska izvrsnost

U popodnevnim satima održan je radni dio 21. Skupštine Hrvatske udruge školskih knjižničara, koji je predvodila predsjednica Goranka Braim Vlahović. Kasnije, u večernjim satima, održan je svečani dio Skupštine s dodjelom Nagrade Višnja Šeta i Nagrade Poezija među profesijama.

Nagrada Višnja Šeta za životno djelo dodijeljena je Kseniji Kesegi-Krstin iz Ugostiteljsko-turističke škole Osijek, za dugogodišnji predan rad u školskom knjižničarstvu i doprinos školskoj knjižničarskoj profesiji. Godišnja Nagrada Višnja Šeta pripala je Mariji Bratonja iz Ekonomske škole Vukovar. Nagrada Višnja Šeta dodijeljena je školskim knjižničarkama i knjižničarima koji su se istakli predanim, inovativnim radom uz zapažene rezultate u svom radnom okruženju, a dodijeljena je tijekom svečanog dijela Skupštine Hrvatske udruge školskih knjižničara.

Slika 8. Nagrada Višnja Šeta i Poezija među profesijama

Livija Ružić iz Osnovne škole Prelog nagrađena je Nagradom Poezija među profesijama koja se dodjeljuje mladim školskim knjižničarima i knjižničarkama. Ova nagrada predstavlja oblik javnog profesionalnog priznanja za njihov predan i inovativan rad te zapažene rezultate kojima unapređuju školsko knjižničarstvo. Kako bi bili predloženi za ovu nagradu, kandidati moraju biti članovi Hrvatske udruge školskih

knjižničara i trebaju imati do 5 godina radnog iskustva na radnom mjestu stručnog suradnika knjižničara, uz ograničenje do 35 godina života.

6. Vizualna komunikacija učenika kroz međuknjižničnu suradnju dviju škola

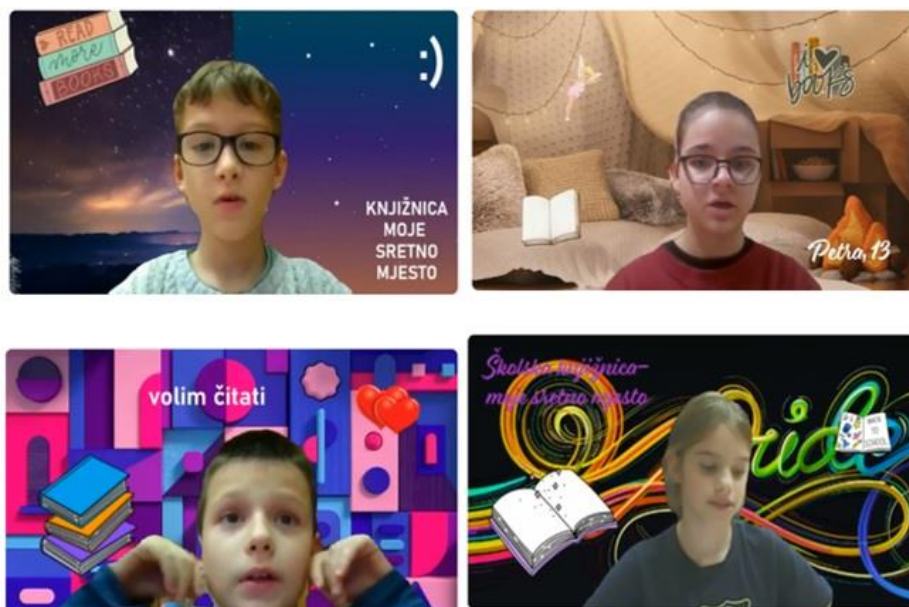
Uloga školske knjižnice mijenja se ubrzano posljednjih dvadeset godina i od školskih knjižničara očekuje se vješta prilagodba promjenama i otvorenost prema novim mogućnostima rada s učenicima. Školski knjižničari moraju biti višestruko kompetentni i spremni na učestale promjene u svijetu informacija, ali i na pronalaženju suvremenih metoda koje će motivirati učenike za uključenje u razne kreativne aktivnosti u školskim knjižnicama.

Kao posljedica vizualne revolucije u prijenosu informacija, današnjim učenicima lakše je komunicirati s nekoliko emotikona i animiranih GIF-ova nego riječima. Zbog toga je cilj ove međuknjižnične suradnje OŠ Jagode Truhelke i OŠ "Grigor Vitez" iz Osijeka da pomoću suvremenih oblika vizualne komunikacije i digitalnih medija nauče učenike stvarati svoj vlastiti vizualni identitet.

Zajednička aktivnost dviju knjižnica predstavlja primjer dobre prakse autorica ovoga rada u zajedničkom obilježavanju Međunarodnog mjeseca školskih knjižnica 2023. Ova je aktivnost također implementacija stečenih znanja autorice sa seminara *Visual Arts as a Tool for Communication and Learning* u organizaciji Europass Teacher Academy. Seminar je obuhvaćao razne teme: analiziranje i kritičko promišljanje medijskih objava, vijesti i članaka; izučavanje različitih kultura kroz vizualne medije; razlikovanje lažnih vijesti (fake news); upoznavanje s metodama koje razvijaju kritičko mišljenje; načine korištenja fotografija i drugih vizualnih umjetnosti kao sredstvo komunikacije i učenja; korištenje vizualnih materijala i alata za širenje poruka; izrada videa kao materijala za učenje ili za prezentacije raznih aktivnosti. Seminar je dio mobilnosti u svrhu stjecanja novih znanja i kompetencija u okviru Erasmus plus projekta *Krea(k)tivnost suvremenog učenja* koji se provodi u OŠ Jagode Truhelke. Jedan od ciljeva Erasmus projekta bio je upravo digitalna transformacija u učenju i poučavanju i pronalaženju onih metoda koje će utjecati na učenike da dožive školsku knjižnicu njihovim sretnim mjestom te prostorom za samopotvrđivanje i otkrivanje nečeg njima motivirajućeg.

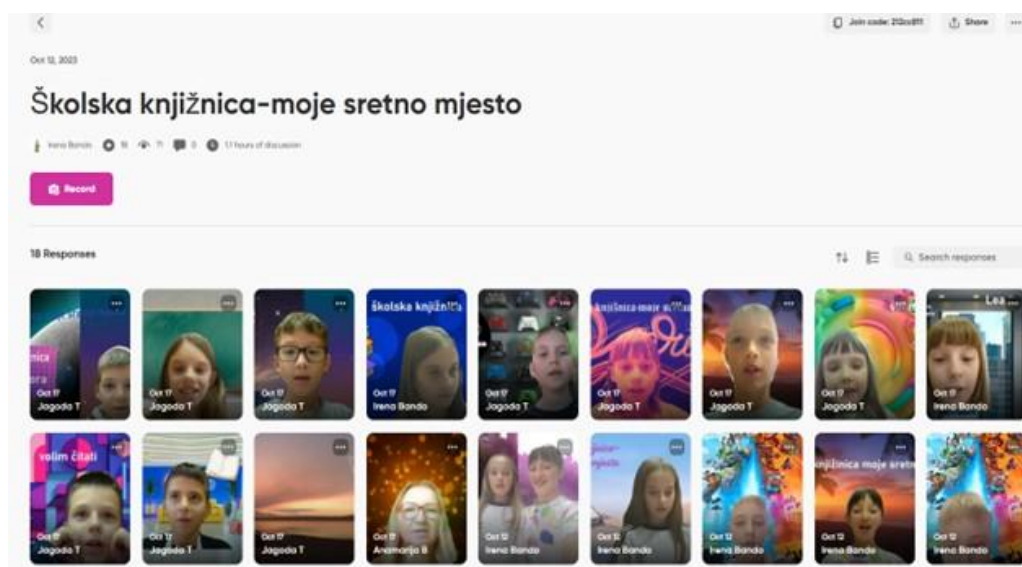
Aktivnost s učenicima koje su se realizirale međuknjižničnom suradnjom dviju škola provodila se u suradnji s učiteljicama hrvatskog jezika i informatike te školskih

knjižničarki. Zadatak je bio napisati pismeni sastav na temu Školska knjižnica – moje sretno mjesto te izraditi video u kojemu će učenici čitati ili improvizirati napisani tekst te ubacivati suvremene vrste vizualne komunikacije – animirane GIF-ove, snimke zaslona, fotografije, emotikone, crteže, boje, oblike, tekstove, glazbu...

Slika 9. Naslovnice videa učenika međuknjižničnog projekta OŠ Jagode Truhelke i OŠ "Grigor Vitez"

Za izradu videa korištena je Flip (bivši Flipgrid) besplatna mrežna i mobilna aplikacija tvrtke Microsoft koju škole diljem svijeta koriste već više od desetljeća za snimanje, uređivanje i dijeljenje video zadataka. Aplikacija ima vlastitu ugrađenu kameru za snimanje videa, dodavanje efekata i dijeljenje videa unutar oformljene Flip grupe.

Slika 10. Platforma Flip

Izražavanje učenika kroz vlastito prezentiranje ili fenomen „selfie generacije“ jedan je od suvremenih načina komunikacije koji je postao je sveprisutan u današnjem društvu, osobito među mlađom generacijom. Prezentiranjem sebe učenici mogu zabilježiti trenutak i izraziti određeni osjećaj ili situaciju pa je izrada vlastitih videa predstavljala sredstvo samopromocije, izražavanja individualnosti, povezivanja s drugima i društvom uopće. Kroz korištenje gradivnih elemenata učenici mogu pokazati svoje interese, aktivnosti koje vole, svoj stil života, ali i povezati se s drugima koji dijele slične interese.

U kontekstu školske knjižnice ili obrazovnih institucija, ovaj fenomen može biti izvrstan alat za poticanje kreativnosti i samopouzdanja kod učenika. Može se koristiti kao način za istraživanje identiteta, promicanje samostalnog izražavanja, ali i za poticanje medijske pismenosti među mladima. Kroz radionice ili projekte koji istražuju kreativnost u izražavanju putem selfija, školska knjižnica može pružiti platformu za učenike da istraže različite načine samopredstavljanja i komunikacije. Kreirajući videa svaki se učenik upoznao s vlastitim komunikacijskim stilom svakog od ovih medija te razumio kako vrednovati njegovu učinkovitost i upotrebljivost za učenje. Budući da je izrada videa stvaralački proces učenici su naučili kako koristiti vizualnu komunikaciju i medijsku pismenost za razvoj kritičkog mišljenja, suradnje, komunikacije i kreativnosti.

Kako je finalni produkt ove aktivnosti bio izrada zajedničkog videa sa svim pojedinačnim videima učenika ova je aktivnost približila učeničke interese korištenja digitalnih tehnologija te izgradila vizualne mostove između svih sudionika te između nastavnika i učenika.

7. Zaključak

Zaključak ovog stručnog skupa Hrvatske udruge školskih knjižničara jasno ukazuje na važnost promicanja školskih knjižnica kao sretnih i poticajnih mjesta za učenike, nastavnike i knjižničare. Rasprave i primjeri dobre prakse te novi Standard za školske knjižnice predstavljeni tijekom skupa, naglasili su ključne elemente poput opremljenosti knjižnica, potrebe za raznovrsnom knjižničnom građom te uloge knjižničara u ostvarivanju standarda za rad školskih knjižnica.

Važnost analize stanja školskih knjižnica na županijskoj i nacionalnoj razini, kao i posebna pažnja usmjerena prema školskim knjižnicama Istarske županije, ukazuje na

potrebu kontinuirane evaluacije i poboljšanja. Novi Standard za školske knjižnice, koji je konačno potpisan i objavljen, predstavlja važan korak prema unaprjeđenju rada školskih knjižnica u skladu s suvremenim obrazovnim potrebama.

Primjeri dobre prakse, poput Projekta Book patrol, istraživanja čitateljskih navika, aktivnosti Medijske grupe te snimanje videa u međuknjižničnoj suradnji, dodatno potvrđuju ulogu školskih knjižnica u poticanju čitanja, istraživačkog duha te medijske pismenosti učenika. Školske knjižnice ključne su za obogaćivanje obrazovnog iskustva učenika te je nužno kontinuirano ulagati u njihovu opremu, knjižnične resurse te stručno usavršavanje knjižničara kako bi se osigurala kvalitetna podrška učenju i razvoju informacijske pismenosti.

Literatura

Hrvatska udruga školskih knjižničara. 2023. "Školska knjižnica: moje sretno mjesto."

Pristupljeno: 09. 11. 2023.

<https://www.husk.hr/skolska-knjiznica-moje-sretno-mjesto/>

Lab, Comms. 2017. *The Power of Visual Communication Showing your story to land the message.*

Pristupljeno: 17. 11. 2023.

<https://www.pwc.com.au/the-difference/the-power-of-visual-communicationapr17.pdf>

Standard za školske knjižnice. 2023. Narodne novine 61, 1024.

https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_06_61_1024.html

Zakon o knjižnicama i knjižničarskoj djelatnosti. 2019. Narodne novine 17, 356. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_02_17_356.html

Žiljak Gršić, Jana, Morana Jugović i Ulla Leiner Maksan. 2022. *Dizajn vizualnih komunikacija.* Zagreb: Školska knjiga.